

06.07.2018

Losy absolwentów studiów polonistycznych - przykład zielonogórski (wyniki badania ankietowego)

Głównym celem ankiety było zbadanie związków między wykształceniem polonistycznym a aktywnością zawodową absolwentów Instytutu Filologii Polskiej Uniwersytetu Zielonogórskiego. Analizie poddano ponadto przebieg i ocenę studiów oraz formę i sektor zatrudnienia. Wyniki ankiety zostały zaprezentowane podczas Konferencji Polonistyk Uniwersyteckich, która odbyła się 17-19 maja 2018 roku w Zielonej Górze.

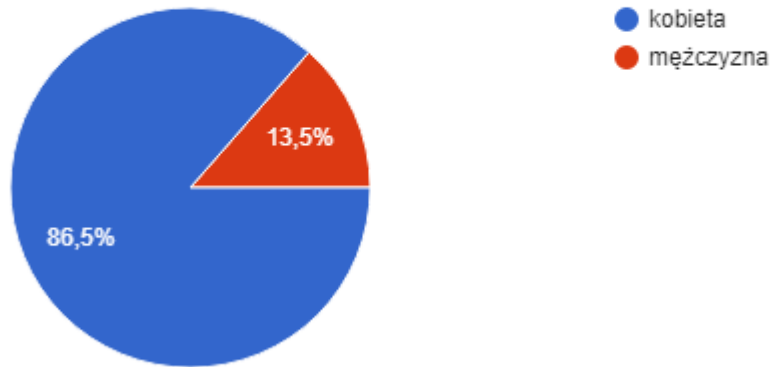
Badanie przeprowadzono w dniach 1.02-30.03.2018 roku. Ankieta została skonstruowana za pomocą narzędzia Google Formularze i rozpowszechniona w mediach elektronicznych. Po weryfikacji uzyskanych odpowiedzi do analizy zakwalifikowano 155 kompletnie wypełnionych ankiet. W ankiecie znalazły się głównie pytania zamknięte, jednokrotnego i wielokrotnego wyboru. Zastosowano skalę nominalną, porządkową i semantyczną. W niniejszym opracowaniu prezentowane są wybrane wyniki badania.

Metryczka

Studia polonistyczne wybiera więcej kobiet niż mężczyzn. Miejsce zamieszkania absolwentów zielonogórskiej polonistyki jest zróżnicowane. Nie ma wiodącej tendencji, jednak najwięcej respondentów wskazało na miasto o wielkości od 100 000 do 150 000 mieszkańców, co odpowiada Zielonej Górze.

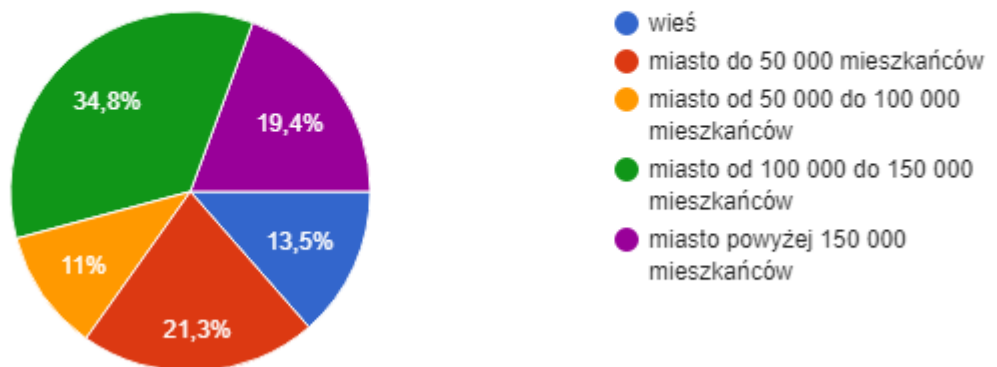
Płeć

155 odpowiedzi

Miejsce zamieszkania

155 odpowiedzi

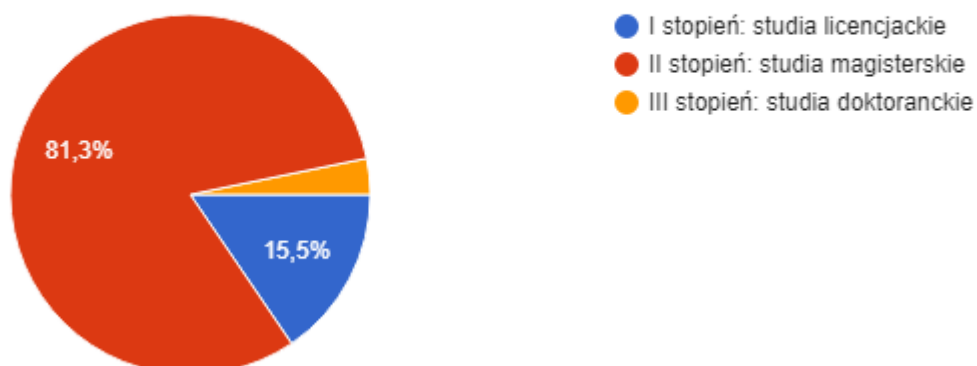

Ukończony stopień studiów polonistycznych

Najwięcej respondentów stanowili absolwenci studiów II stopnia, najmniej: studiów III stopnia. Niski odsetek doktorów wiąże się z tym, że studia doktoranckie w dyscyplinie literaturoznawstwo uruchomiono na Uniwersytecie Zielonogórskim w 2012 roku.

Ukończony stopień studiów na kierunku filologia polska

155 odpowiedzi

- Studia magisterskie: 81,3%
- Studia licencjackie: 15,5%
- Studia doktoranckie: 3,2%

Motywacja wyboru kierunku studiów

Respondenci mogli wybrać więcej niż jedną odpowiedź oraz wpisać odpowiedź w pole „inne”:

- rozwijanie zainteresowań zgodnych z kierunkiem studiów: 62,6%
- chęć zdobycia wyższego wykształcenia: 54,8%
- dostępność uczelni: bliskość miejsca zamieszkania: 51%
- przygotowanie do aktywności zawodowej związanej z kierunkiem studiów: 40%
- poszerzenie horyzontów: 36,1%
- podniesienie posiadanych i zdobycie nowych kompetencji: 19,4%
- rozwijanie kreatywności: 18,1%
- nie dostałem/am się na inny kierunek studiów: 10,3%
- wykwalifikowana kadra naukowo-dydaktyczna 7,7%
- ciekawa oferta dydaktyczna: 6,5%
- wybór był przypadkowy: 5,2%
- przekonały mnie materiały promocyjne dotyczące kierunku: 1,9%

Odpowiedzi można podzielić na dwie grupy: motywacje o charakterze merytorycznym (rozwijanie zainteresowań, przygotowanie zawodowe, poszerzenie horyzontów, zdobycie kompetencji, rozwijanie kreatywności) oraz o charakterze pragmatycznym (dostępność uczelni, bliskość miejsca zamieszkania). Odpowiedź, którą wybrało najwięcej respondentów - zgodność kierunku studiów z zainteresowaniami - wskazuje na to, że polonistyka jest kierunkiem wybieranym

przede wszystkim ze względu na osobistą pasję, zamiłowanie do literatury lub języka.

Chęć zdobycia przygotowania do pracy w zawodzie znajduje się dopiero na czwartym miejscu pod względem liczby udzielonych odpowiedzi. Tę motywację poprzedziły inne powody wyboru kierunku: chęć zdobycia wyższego wykształcenia i dostępność uczelni. Kolejne motywacje odnoszą się do sfery rozwoju osobistego: chęci poszerzenia horyzontów, nabycia kompetencji, kreatywności. Motywacje niezwiązane z wymienionymi obszarami to wybór kierunku jako drugiego (gdy kandydat nie dostał się na kierunek pierwszego wyboru) oraz wybór z przypadku. Na takie odpowiedzi wskazało łącznie 15,5% respondentów. Najmniej osób stwierdziło, że przekonały ich materiały promocyjne dotyczące kierunku: tylko 1,9% podało taką odpowiedź.

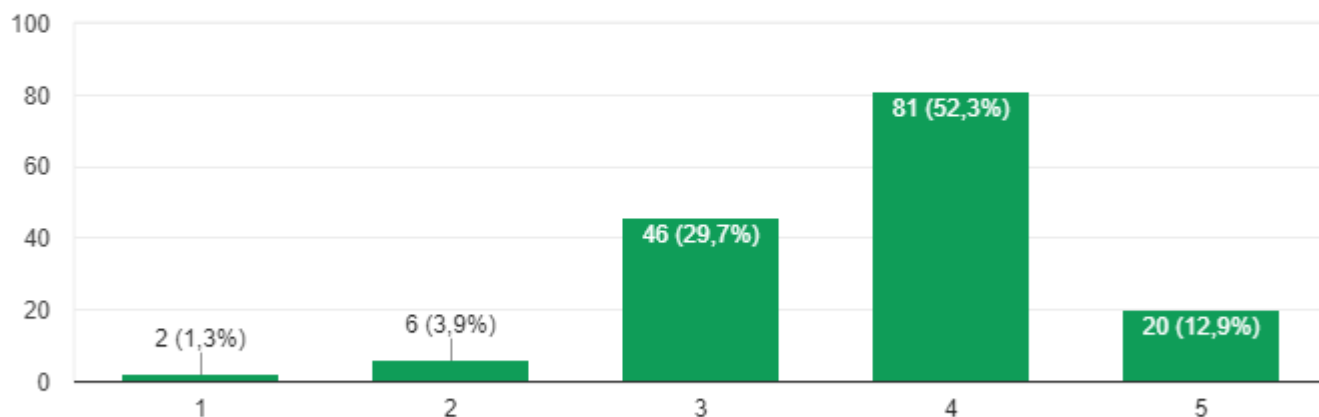
Ocena przebiegu studiów

W tej sekwencji pytań respondenci dokonywali oceny określonych obszarów studiów, mając do dyspozycji skalę pięciopunktową odpowiadającą skali ocen szkolnych, gdzie 1 punkt odpowiada ocenie niedostatecznej, a 5 punktów ocenie bardzo dobrej.

Ocena poziomu nauczania

Ocena poziomu nauczania

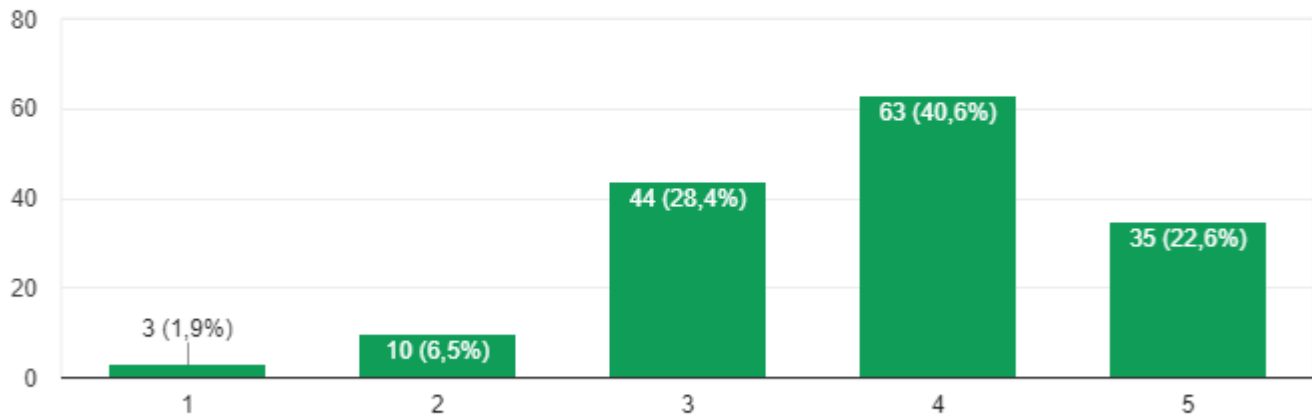
155 odpowiedzi

Ocena komunikacji z kadrą dydaktyczną

Ocena komunikacji z kadłą dydaktyczną

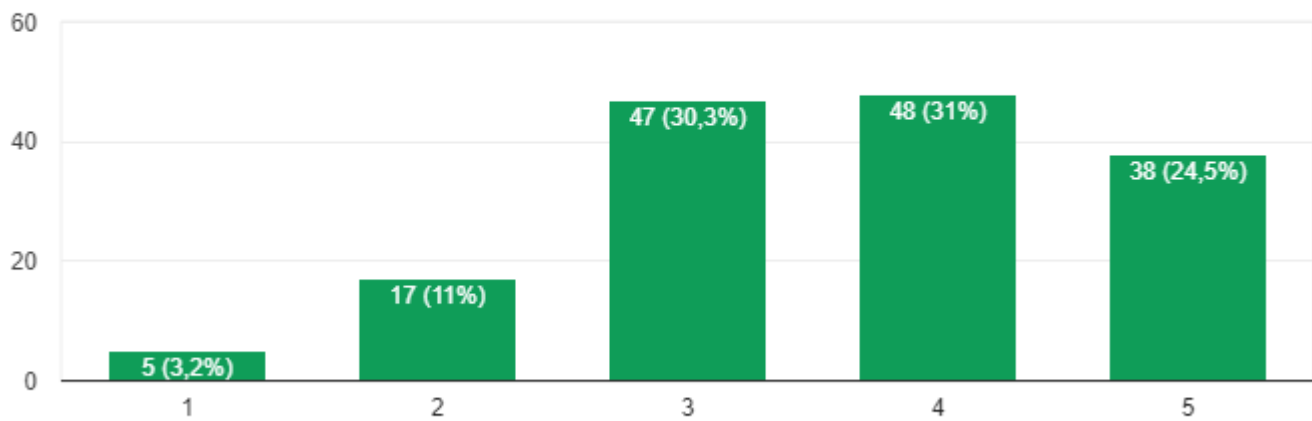
155 odpowiedzi

Ocena funkcjonowania dziekanatu

Ocena funkcjonowania dziekanatu

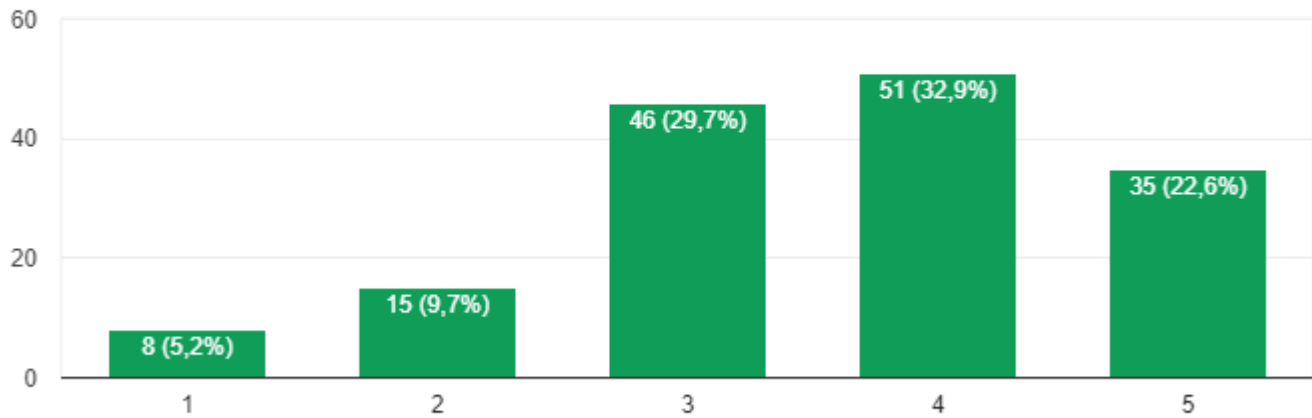
155 odpowiedzi

Ocena kwestii socjalnych

Ocena kwestii socjalnych (stypendia, pomoc materialna, akademiki itp.)

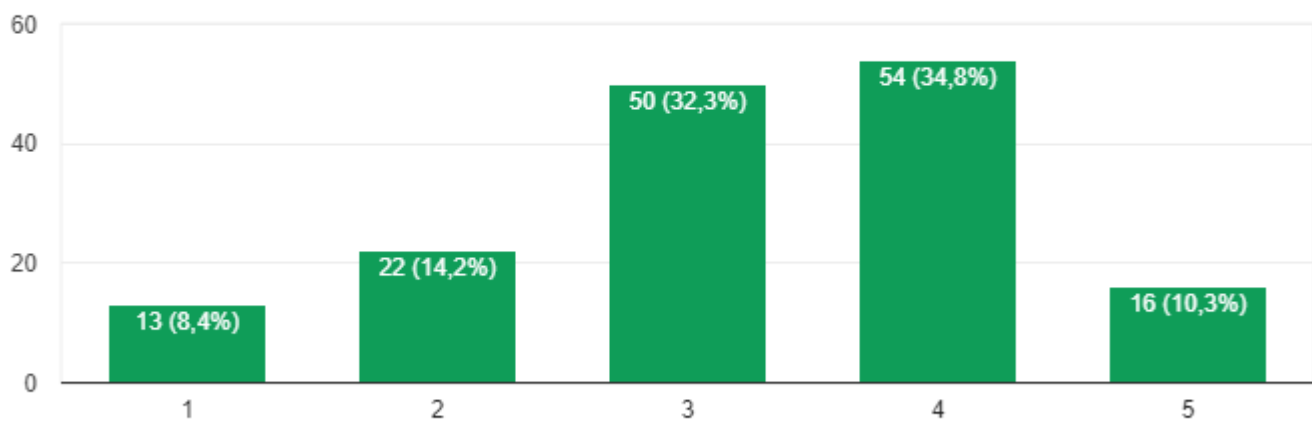
155 odpowiedzi

Ocena indywidualizacji nauczania

Ocena indywidualizacji nauczania

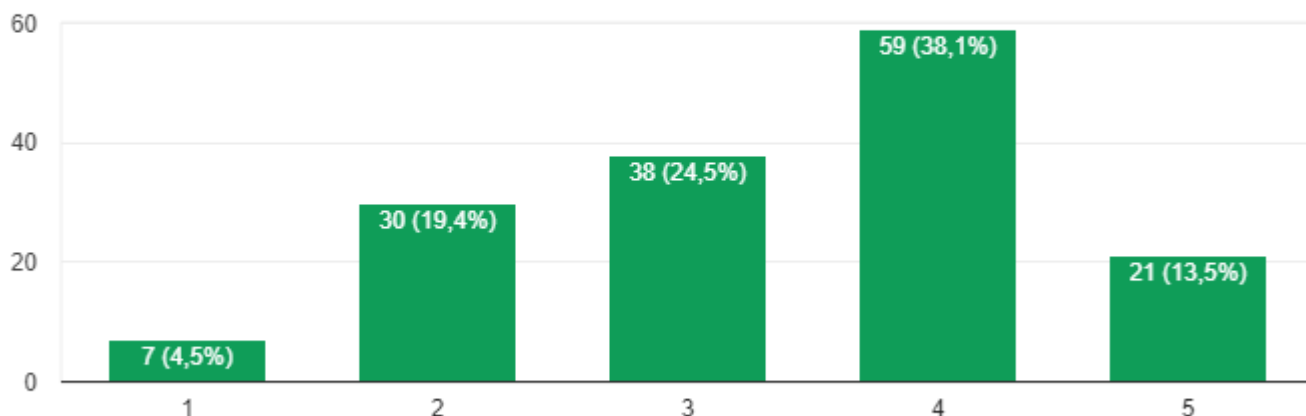
155 odpowiedzi

Ocena możliwości rozwoju naukowego

Ocena możliwości rozwoju naukowego (koła naukowe, stowarzyszenia itp.)

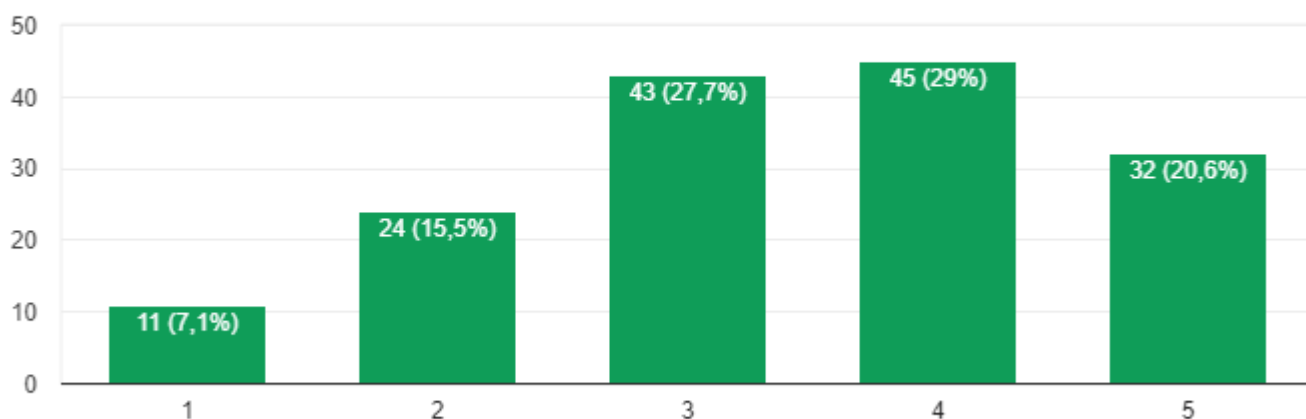
155 odpowiedzi

Ocena przygotowania do aktywności zawodowej

Ocena organizacji i realizacji praktyki zawodowej

155 odpowiedzi

Najczęściej występowała ocena dobra oraz dostateczna, najrzadziej udzielono odpowiedzi skrajnych: niedostatecznej oraz bardzo dobrej. Refleksji domagają się kwestie indywidualizacji nauczania oraz przygotowania studentów do aktywności zawodowej – wystąpił tutaj większy niż w pozostałych pytaniach odsetek ocen niedostatecznych.

Sytuacja zawodowa: forma zatrudnienia

Kolejna grupa pytań dotyczyła aktualnej sytuacji zawodowej absolwentów polonistyki. W pierwszym pytaniu tej sekwencji respondenci podawali informację o formie zatrudnienia w obecnym miejscu pracy:

- praca w pełnym wymiarze godzin (umowa o pracę): 73,5%
- własna działalność gospodarcza: 16,1%
- umowa zlecenie / umowa o dzieło 5,2%
- praca w niepełnym wymiarze godzin (umowa o pracę): 4,5%
- nie pracuję / uczę się 2,6%
- praca dorywcza / sezonowa 1,9%
- pracuję bez umowy 1,9%
- staż 1,3%

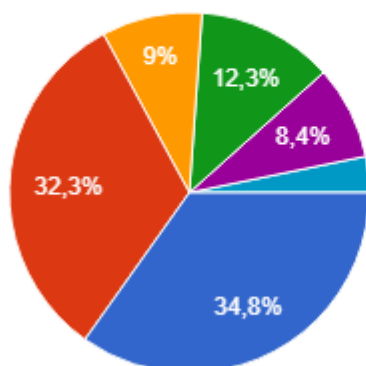
Najwięcej absolwentów pracuje w pełnym wymiarze czasu pracy na podstawie umowy o pracę: aż 73,5%, co oznacza wysoki wskaźnik stabilności zatrudnienia. Druga w kolejności odpowiedź to własna działalność gospodarcza: 16,1%. Można wywnioskować, że ta grupa absolwentów to osoby przedsiębiorcze, podejmujące próby aktywnego i samodzielnego budowania życia zawodowego. Kolejne odpowiedzi wskazują na niestabilne formy zatrudnienia: umowy zlecenia, umowy o dzieło i pracę w niepełnym wymiarze godzin. Pojedyncze odpowiedzi to praca dorywcza, praca bez umowy i staż.

Czas poszukiwania pracy

W pytaniu dotyczącym czasu poszukiwania pracy po zakończeniu studiów uwzględniono możliwość, że studenci już podczas nauki podejmują zatrudnienie i, jak się okazało, była to najczęściej wybierana odpowiedź:

Ile czasu zajęło Ci znalezienie pracy po ukończeniu studiów?

155 odpowiedzi

- pracowałam/em już w trakcie studiów
- w ciągu 2 miesięcy od ukończenia studiów
- w ciągu 6 miesięcy od ukończenia studiów
- w ciągu roku od ukończenia studiów
- dłużej niż rok po ukończeniu studiów
- nie pracuję / nadal szukam pracy

- pracowałem/am już w czasie studiów (34,8%)
- w ciągu dwóch miesięcy od ukończenia studiów (32,3%)
- w ciągu roku od ukończenia studiów (12,3%)
- w ciągu sześciu miesięcy od ukończenia studiów (9%)
- dłużej niż rok po ukończeniu studiów (8,4%)
- nadal szukam pracy (3,2%)

Najwięcej absolwentów wskazało na pracę w czasie studiów (34,8%). Świadczy to o przedsiębiorczości studentów i szybkim usamodzielnieniu finansowym, ale również o konieczności dorabiania lub zarabiania w trakcie studiów. Jest to też sygnał, że program studiów jest zorganizowany w taki sposób, że umożliwia łączenie nauki z pracą. Do tego przyczynia się również Indywidualna Organizacja Studiów. Pracę znaleziono w ciągu dwóch miesięcy od ukończenia studiów to druga najczęściej udzielana odpowiedź (32,3%). Łącznie tych dwóch odpowiedzi udzieliło 67,1% respondentów, co oznacza, że absolwenci polonistyki raczej szybko znajdują pracę.

Sektor zatrudnienia

Najwięcej absolwentów pracuje w szkole lub innej placówce oświatowej (31%). Inne miejsca pracy związane z wykształceniem, wskazywane np. w sylwetkach absolwentów (media, dziennikarstwo, wydawnictwo, instytucja kultury) ustępują sektorom niezwiązanym z polonistyką: druga i trzecia odpowiedź to sektor usług i sprzedaży (21,3%) oraz praca biurowa (12,9%):

- szkoła, placówka oświatowa (31%)
- sektor usług i sprzedaży (21,3%)
- praca biurowa (12,9%)
- media / dziennikarstwo (8,4%)
- szkolnictwo wyższe (4,5%)
- instytucja kultury (2,6%)
- wydawnictwo (1,3%)
- organizacja pozarządowa (1,3%)
- placówka opiekuńczo-wychowawcza (0,6%)
- pojedyncze odpowiedzi: logistyka, prawo, human research, administracja publiczna, praca za granicą, korporacja, bankowość, placówka medyczna, służby mundurowe.

Główne motywy podjęcia zatrudnienia na obecnym stanowisku

Najwięcej osób uznało, że wybór pracy na obecnym stanowisku podyktowany był zgodnością z zainteresowaniami (47,1%). Wskaźnik ten pokazuje, że praca nie jest dla absolwentów polonistyki tylko życiową koniecznością, ale też możliwością rozwoju. Absolwenci w sposób aktywny i świadomy kształtują swoje życie zawodowe. Zgodność wykonywanej pracy z wykształceniem polonistycznym to motywacja, która znajduje się na czwartym miejscu (32,3%). Ważniejsze okazują

się względy praktyczne (np. dogodny czas pracy) oraz finansowe. Na obecnym stanowisku pracy 14,2% absolwentów polonistyki pracuje z konieczności:

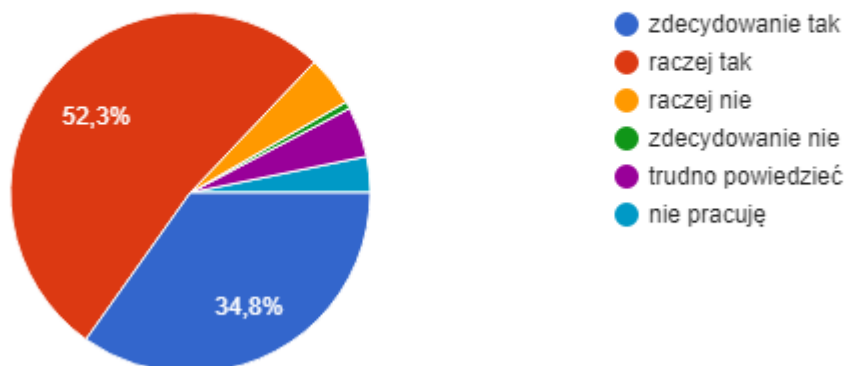
- zgodność wykonywanej pracy z zainteresowaniami (47,1%);
- dogodny czas pracy (41%)
- wysokość wynagrodzenia (37,45)
- zgodność wykonywanej pracy z wykształceniem polonistycznym (32,3%)
- lokalizacja miejsca pracy (29%)
- rodzaj umowy (29%)
- prestiż zawodu (29,1%)
- brak innych możliwości zatrudnienia (14,2%)
- nie pracuję (4,5%).

Zadowolenie z obecnie wykonywanej pracy

Ankieta pokazuje pozytywny stosunek absolwentów do obecnie wykonywanej pracy, a także satysfakcję finansową:

Czy jesteś zadowolony/a z wykonywanej obecnie pracy?

155 odpowiedzi

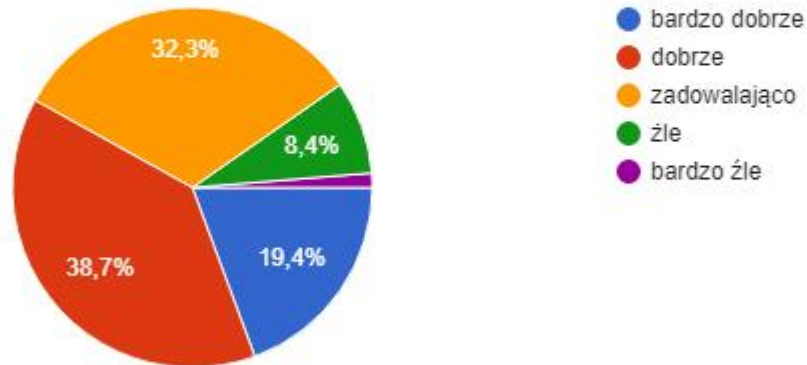

Odpowiedzi na pytanie: „Czy jesteś zadowolony/a z obecnie wykonywanej pracy?”

- raczej tak (52,3%)
- zdecydowanie tak (34,8%)
- raczej nie (4,5%)
- trudno powiedzieć (4,5%)
- nie pracuję (3,2%)
- zdecydowanie nie (0,6%)

Jak oceniasz swoją sytuację materialną?

155 odpowiedzi

Odpowiedzi na pytanie: „Jak oceniasz swoją sytuację materialną?”

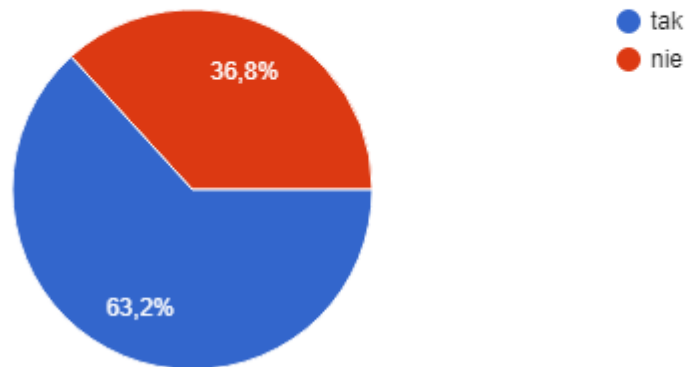
- dobrze (38,7%)
- zadowalająco (32,3%)
- bardzo dobrze (19,4%)
- źle (8,4%)
- bardzo źle (1,3%)

Praca w zawodzie związanym z wykształceniem

Większość ankietowanych wskazała, że pracuje lub pracowała w zawodzie związanym z ukończonym kierunkiem studiów:

Czy pracujesz lub kiedykolwiek pracowałaś/eś w zawodzie związanym z ukończonym kierunkiem studiów?

155 odpowiedzi

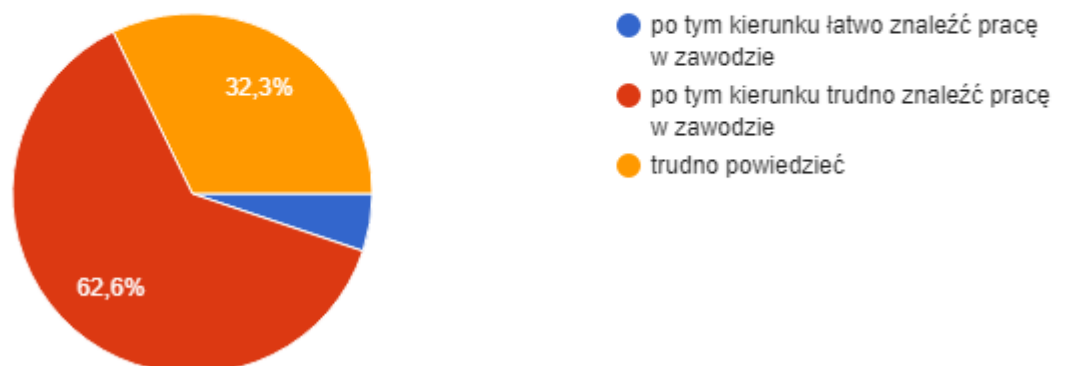

Jednak aż 62,6% absolwentów uważa, że po polonistyce trudno znaleźć pracę w zawodzie. Szczegółowo odpowiedzi na pytanie: „Jak oceniasz możliwości znalezienia pracy w zawodzie po ukończeniu kierunku filologia polska?” ukształtowały się następująco:

- po tym kierunku trudno znaleźć pracę w zawodzie (62,6%)
- trudno powiedzieć (32,3%)
- po tym kierunku łatwo znaleźć pracę w zawodzie (5,2%).

Jak oceniasz możliwości znalezienia pracy w zawodzie po ukończeniu kierunku filologia polska?

155 odpowiedzi

Tylko 5,2% uznało, że znalezienie pracy jest łatwe. 32,3% respondentów nie udzieliło jednoznacznej odpowiedzi.

Aspekty związane z wykształceniem polonistycznym: przydatność w życiu zawodowym

W ocenie absolwentów studia polonistyczne oferują nie tylko kształcenie merytoryczne, ale pozwalają na zdobycie i wykorzystanie w późniejszym życiu umiejętności miękkich: poza komunikacją społeczną jest to umiejętność samodzielnego rozwiązywania problemów, umiejętności związane z pracą w grupie, zarządzanie zespołem albo projektem, nawiązywanie kontaktów zawodowych. Po studiach wiedza teoretyczna i kompetencje zawodowe nie są tak przydatne, jak umiejętności w zakresie komunikacji społecznej, na które wskazało 59,4% respondentów. 9% respondentów uznało, że żadne z proponowanych aspektów wykształcenia polonistycznego nie okazały się przydatne po studiach:

- umiejętności w zakresie komunikacji społecznej (59,4%)
- wiedza teoretyczna (38,1%)
- samodzielne rozwiązywanie problemów (36,8%)
- kompetencje zawodowe (31%)
- umiejętność współpracy w grupie (29,7%)
- praktyczne umiejętności pozazawodowe (22,6%)
- zarządzanie zespołem / projektem (20,6%)
- nawiązywanie kontaktów zawodowych (18,1%)
- żadne z powyższych (9%).

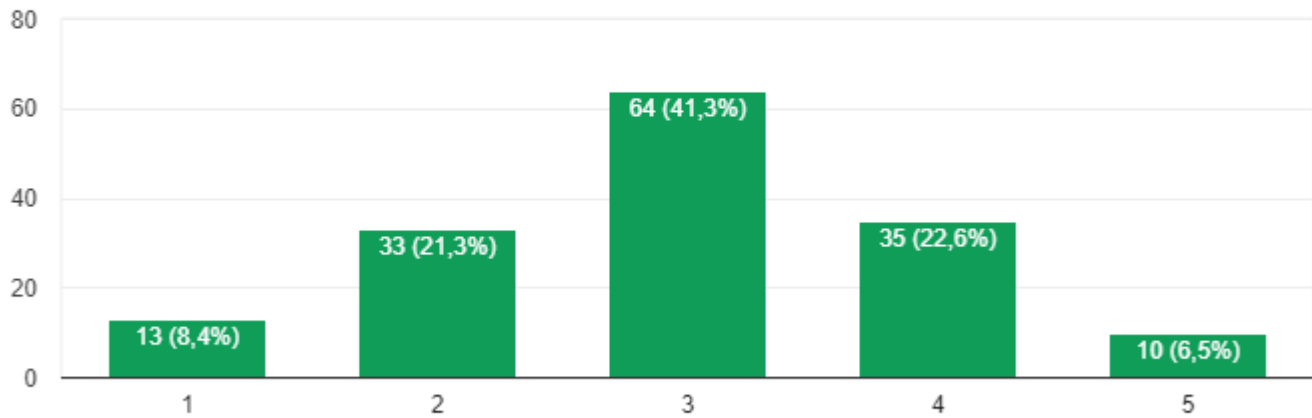
Wykształcenie polonistyczne: prestiż, awans, satysfakcja osobista

W kolejnej sekwencji pytań respondenci dokonywali oceny wpływu wykształcenia polonistycznego na prestiż społeczny, możliwość awansu oraz satysfakcję osobistą, mając do dyspozycji skalę pięciopunktową odpowiadającą skali ocen szkolnych, gdzie 1 punkt odpowiada ocenie niedostatecznej, a 5 punktów ocenie bardzo dobrej.

Ocena wpływu wykształcenia polonistycznego na prestiż społeczny

Ocena wpływu wykształcenia polonistycznego na prestiż społeczny

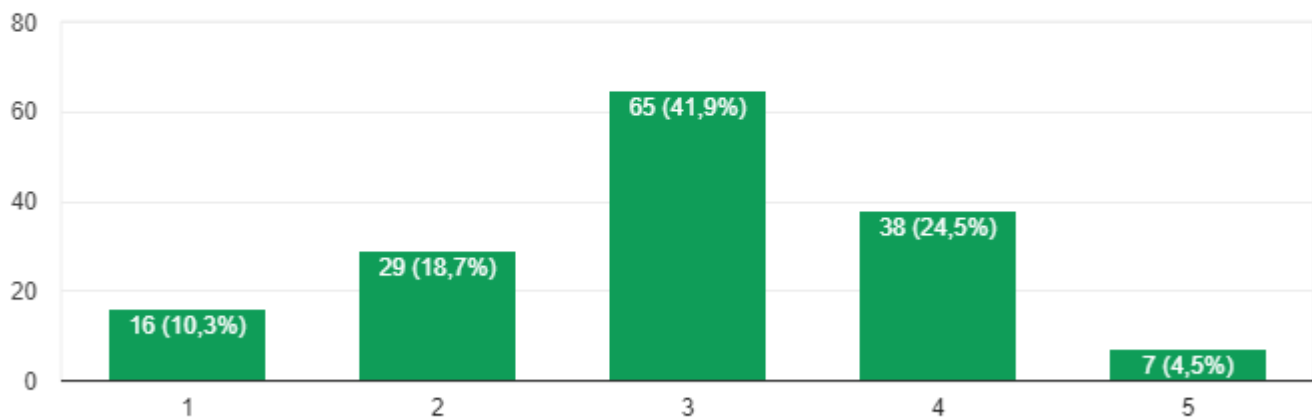
155 odpowiedzi

Ocena wpływu wykształcenia polonistycznego na możliwość awansu zawodowego

Ocena wpływu wykształcenia polonistycznego na możliwość awansu / rozwoju zawodowego

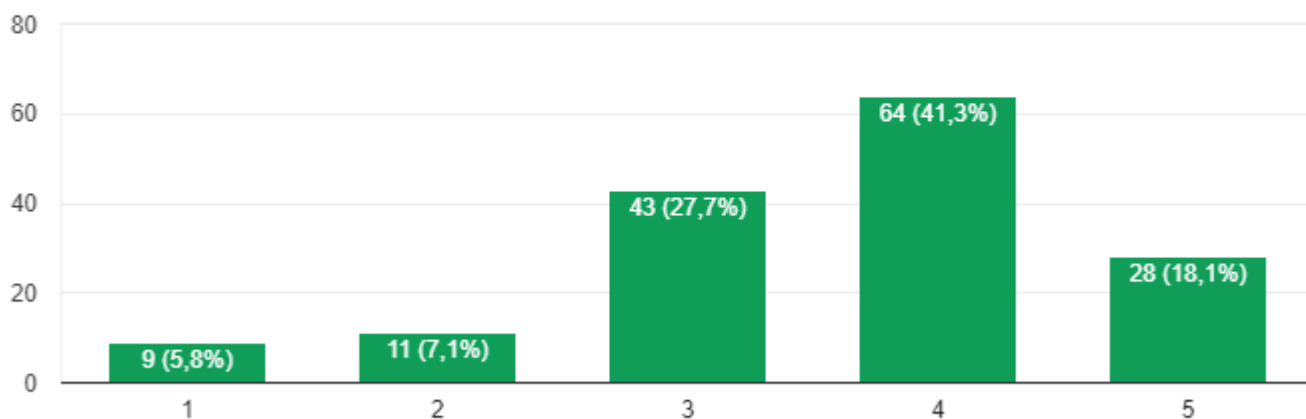
155 odpowiedzi

Ocena wpływu wykształcenia polonistycznego na satysfakcję osobistą

Ocena wpływu wykształcenia polonistycznego na satysfakcję osobistą

155 odpowiedzi

Prestiż towarzyszący studiowaniu filologii polskiej oraz wpływ polonistycznego wykształcenia na możliwość awansu w pracy respondenci w zdecydowanej większości ocenili notą dostateczną. Lepiej na tym tle wypada ocena własnej satysfakcji: najwięcej (41,3%) ankietowanych postawiło ocenę dobrą.

Wnioski

Wyniki badania ankietowego przeprowadzonego wśród absolwentów Instytutu Filologii Polskiej Uniwersytetu Zielonogórskiego dostarczają informacji o ocenie przebiegu studiów polonistycznych oraz o ich wpływie na życie zawodowe.

Polonistyka to kierunek, który jest wybierany przede wszystkim ze względu na możliwość rozwijania własnych zainteresowań. Motywacje związane ze zdobyciem wykształcenia zawodowego, a także oferta programowa i kadra dydaktyczna okazują się mniej ważne niż osobista pasja. Większość obszarów związanych z przebiegiem studiów respondenci ocenili na 4 (w skali pięciopunktowej). Niepokoić może stosunkowo wysoki odsetek niskich ocen (1 oraz 2 punkty) w obszarze możliwości rozwoju naukowego. W Instytucie Filologii Polskiej UZ działa kilka kół naukowych (a na Wydziale Humanistycznym: kilkanaście). Być może są one zbyt hermetyczne lub niedostatecznie promowane. Niskie oceny (1 oraz 2 punkty) wystawiono również przygotowaniu do pracy w zawodzie (choć najwięcej respondentów oceniło ten aspekt na 3 i 4: po około 30%).

Obecna sytuacja zawodowa absolwentów polonistyki okazuje się dobra. Najwięcej z nich pracuje na podstawie umowy o dzieło w pełnym wymiarze czasu pracy, co świadczy o stabilności zatrudnienia. Absolwenci szybko się usamodzielniają i wcześniej rozpoczynają życie zawodowe. Wielu z nich pracuje już w trakcie studiów,

do czego z pewnością przyczynia się program studiów, umożliwiający połączenie pracy i nauki. Większość absolwentów zadeklarowało, że wiąże swoją przyszłość zawodową z pracą w zawodzie polonisty oraz że pracuje lub pracowało na stanowisku związanym z tym zawodem. Pomimo tego, że najwięcej respondentów zadeklarowało pracę w zawodzie (szkoła, placówka oświatowa), to jednak stosunkowo wysoko znalazły się takie sektory zatrudnienia, które nie są związane z polonistyką (praca biurowa, handel, marketing). Być może wynika to z faktu, że po polonistyce raczej trudno jest znaleźć pracę, na co wskazują sami respondenci. Zdecydowana większość absolwentów jest zadowolona z obecnie wykonywanej pracy i bardzo dobrze oraz dobrze ocenia swoją sytuację materialną.

Wykształcenie polonistyczne okazuje się przydatne w wielu aspektach, nie tylko tych związanych z życiem zawodowym. Za najważniejszy aspekt absolwenci uznali umiejętności związane z komunikacją społeczną. Prestiż społeczny i możliwość awansu zawodowego zostały ocenione głównie na 3. Najmniej osób oceniło te obszary na 5. Nieco inaczej wygląda ocena satysfakcji osobistej: kolejno 4, 3, 5 punktów. Pojedyncze odpowiedzi to ocena na 2 oraz 1 punkt. Pomimo tego, że prestiż społeczny wykształcenia polonistycznego wydaje się znikomy, to satysfakcja osobista absolwentów jest wysoka. Polonistyka okazuje się kierunkiem dla ludzi z pasją.

Zakończenie

Przedstawione tu badanie z pewnością nie jest wyczerpujące. Zostało przeprowadzone wśród absolwentów jednej tylko uczelni, w związku z czym nie daje kompleksowego oglądu sytuacji absolwentów polonistyki w skali kraju. Celem badania ankietowego było zgromadzenie informacji o absolwentach Instytutu Filologii Polskiej Uniwersytetu Zielonogórskiego, toteż ma ono przełożenie raczej na realia lokalne. Sądzymy jednak, że może być wprowadzeniem do szerszej, ponadlokalnej dyskusji o statusie polonistyki, a także przyczynkiem do kolejnych, szerzej zakrojonych badań.

dr Kamila Gieba, dr Kaja Rostkowska-Biszczyk

Uniwersytet Zielonogórski

Słowa kluczowe: absolwenci, losy, ankieta, zawód

Autor: Kamila Regina Gieba

Autor: Kaja Rostkowska-Biszczyk